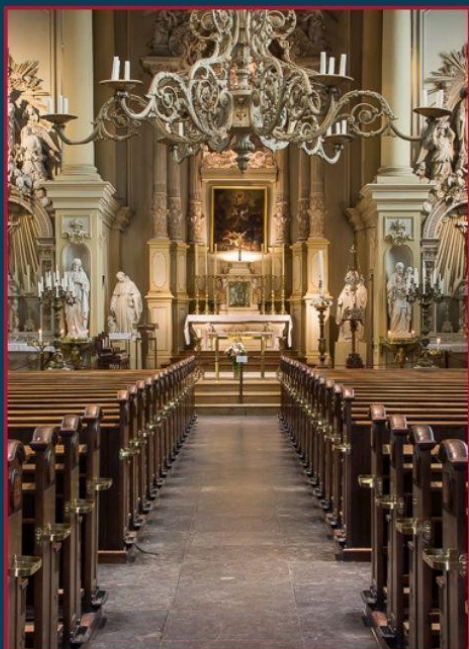

Jaarverslag 2024

*Stichting Kerken
Kijken Utrecht*

1 NOVEMBER 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Bestuurszaken	3
Seizoen 2024	5
Vrijwilligers	10
Tot slot	12
Bijlage 1. Financiële verantwoording en balans	13

Voorwoord

Door de wisselingen in het bestuur in het achterliggende jaar blik ik als nieuw aangetreden voorzitter terug op 2024, een jaar dat ik eigenlijk alleen uit de plannen ken. Daarom heb ik de overige bestuursleden uitgenodigd om mij in alle terugblikken terzijde te staan.

Het jaar is goed verlopen. We waren met 12 kerken actief, deden mee aan de landelijke Open Tuinendag en het afsluitende Open Monumentenweekend en ontvingen ruim 50.000 bezoekers, de bezoekers van de Domkerk daarin niet meegerekend.

Binnen het bestuur, meer daarover onder bestuurszaken, en binnen het samenspel van kerken waren er de nodige veranderingen. Blij waren we met de afronding van de lange restauratie van de Augustinuskerk, zorgen zijn er over de nieuwe huurder van de Janskerk - de Protestantse Theologische Universiteit (PthU) - en de voornemens de kerk ingrijpend te verbouwen.

De zorg voor een voldoende bezetting in de kerken met vrijwillige gastpersonen en gidsen is van doorlopende aard. Onze gidsen zijn over het algemeen op leeftijd en daarmee is de werving van nieuwe gidsen een doorlopende verantwoordelijkheid. De trainingen - een beginnerstraining en een training voor meer gevorderde gidsen - vinden daarom dikwijls plaats. Gelukkig werken we sinds juli 2024 met een zeer ervaren trainer en erfgoedspecialiste. Arja van Veldhuizen is naast haar werk als trainer al 40 jaar als gids verbonden aan de Domkerk.

De grootste plannen met onze audiotour werden 'on hold' gezet door tegenvallende fondsbijdragen en voortschrijdend inzicht. Gelukkig waren de fondsen zo sportief om ons als KKKU uitstel te verlenen en te zoeken naar een gefaseerd alternatief voor de audiotour.

Annelore Scholten (voorzitter)
Stichting Kerken Kijken Utrecht

Bestuurszaken

In 2024 waren er binnen het bestuur meerdere wisselingen en verschuivingen van portefeuilles. Voorzitter Bert-Jan Brussaard nam na 6 jaar afscheid van KКУ en droeg zijn voorzitterstaken in juli over aan Stijn Terlingen die, als interim-voorzitter, op zijn beurt op zoek ging naar een permanente opvolger voor deze functie. Arie Noordermeer nam de functie van vice-voorzitter over van Stijn Terlingen. Arie Noordermeer is in februari gestart als bestuurslid; Hij heeft het project opgepakt om kerken te voorzien van informatiedeling via QR-codes, zet de club 'Vrienden van Kerken Kijken Utrecht' voort en bereidde de seizoensopening 2025 voor in samenwerking met het Utrechtse Klokkenluiders Gilde.

Esmee Stam is aan het begin van het jaar aangetreden als de nieuwe secretaris.

Het in januari 2024 aangetreden bestuurslid Judith Leferink, kunsthistorica op het gebied van religieuze kunst en erfgoed, heeft zich binnen het bestuur vooral beziggehouden met aspecten van de communicatie, zoals de social media strategie. Zij houdt zich ook bezig met het publieksonderzoek, zowel intern als het BEMU onderzoek door Utrecht Marketing.

Angelike van Erp beëindigde na haar derde termijn haar functie als bestuurslid in november 2024. Gelukkig blijft ze nog actief als gids van KКУ. Zij werd in het bestuur opgevolgd door Hans de Smalen. Hij ontfermt zich over het winterprogramma. Voor de functie van vrijwilligerscoördinator wordt een nieuwe kandidaat gezocht.

Nieuwe projectcoördinator

Ischa Mulder beëindigde haar rol als projectcoördinator en haar plaats is sinds de zomer van 2024 overgenomen door Kaja Pohlmann. Het bestuur is zeer verheugd met haar komst als professionele project- en eventmanager.

Adviseurs

Anneke Smilde, lid van de educatieve dienst van de Domkerk en teamleider in de Jacobikerk, trad vanaf november 2024 toe als adviseur bij de vergaderingen. Deze speciale positie is belangrijk om de samenspraak en samenwerking met de Domkerk optimaal te faciliteren en als KКУ vooral te profiteren van de grootschaligheid en de vele activiteiten binnen de Domkerk. Ook Henk Jansen, adviseur vanuit de afdeling Erfgoed van de gemeente Utrecht, was bij bestuursvergaderingen aanwezig. Zijn betrokkenheid wordt zeer gewaardeerd en zorgt er onder meer voor dat de speerpunten van het gemeentelijk beleid ook binnen de activiteiten van KКУ een plek hebben.

Bestuur in 2024

Bert-Jan Brussaard, voorzitter (t/m juni)

Stijn Terlingen, interim-voorzitter (per juli)

Arie Noordermeer, vice-voorzitter (bestuurslid per februari, vice-voorzitter per juli)

Henk Mos, penningmeester

Esmee Stam, secretaris (per januari)

Angelike van Erp, vrijwilligerscoördinator (t/m oktober)

Judith Leferink, bestuurslid (per januari)

Emke Teitsma, bestuurslid

Christien Uringa, bestuurslid

Hans de Smalen, coördinator winterprogramma (per november)

Seizoen 2024

Openstelling en bezoekersaantallen

Met de afronding van de langdurige restauratie van de Augustinuskerk in 2023 telde het seizoen 2024 weer 12 binnenstadskerken. Heel verheugd zijn we dat we onze bezoekers dit seizoen mooie toelichtingen op de restauratie konden geven. Bij de Janskerk rommelde het

door de onduidelijke plannen van de nieuwe huurder. De Protestantse Theologische Universiteit is voornemens om in delen van de kerk studiezalen en mogelijkheden voor oefenpreken in te bouwen. Deze functies combineren mogelijk moeilijk met een doorlopende openstelling in het zomerseizoen. Gelukkig hoorden we dat de plannen pas in het najaar van 2025 in gang worden gezet. Het

bestuur zal tijdig met de PthU in gesprek gaan om een maximale openstelling gedurende de zomermaanden te bepleiten. Gesprekken met de St. Aloysiuskerk over openstelling hebben vooralsnog niet geleid tot een concreet besluit.

Deelnemende kerken

- St. Augustinuskerk, Oudegracht 69
- St. Catharinakathedraal, Lange Nieuwstraat 36
- Domkerk, Domplein 9-10
- Doopsgezinde Kerk, Oudegracht 270
- Geertekerk, Geertekerkhof 23
- Ste. Gertrudiskathedraal, Willemsplantsoen 2
- Jacobikerk, Jacobskerkhof 22
- Janskerk, Janskerkhof 26
- Lutherse Kerk, Hamburgerstraat 9
- Nicolaïkerk, Nicolaaskerkhof 9
- Pieterskerk, Pieterskerkhof 5
- St. Willibrordkerk, Minrebroederstraat 21

Openstelling

Alle kerken waren open voor publiek tijdens het zomerseizoen van 29 juni t/m 14 september (Open Monumentendag). De kerken waren, behoudens een verhuring, open van dinsdag t/m zaterdag. Ook buiten het zomerseizoen waren diverse kerken open op zaterdagen. Actuele openingstijden waren continu te raadplegen op de website van KUK.

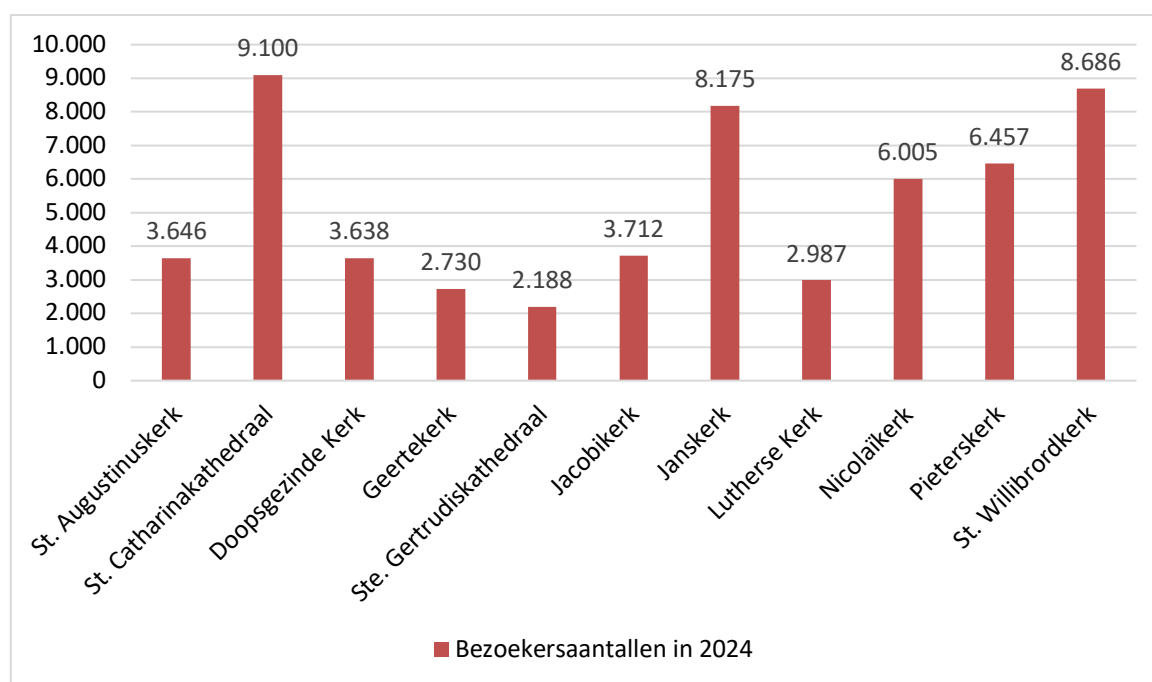
De in 2023 geïntroduceerde oproeplijst met een aantal vrijwilligers die in andere kerken als gastheer/-vrouw willen bijspringen, werd met succes vervolgd.

Buiten het zomerseizoen

Enkele kerken deden mee aan de landelijke Open Kerken Dag op Tweede Pinksterdag. Met minstens vier gidsen per dag boden onze KKU-gidsen ondersteuning aan Museum Catharijneconvent voor de publieksbegeleiding tijdens de tentoonstelling van de Napolitaanse Kerststal in de Catharinakathedraal tijdens de maanden december en januari.

Statistieken

We hebben in het zomerseizoen 2024 in totaal 195.006 bezoekers mogen ontvangen. De Domkerk is natuurlijk de grootste publiekstrekker met 137.742 bezoekers. Al zijn we ook zeer tevreden met de bezoekersaantallen van de andere kerken (zie onderstaande tabel voor de aantallen per deelnemende kerk). Sommige hebben een gunstige ligging en profiteren al snel van toevallige voorbijgangers, anderen moeten het door een minder centrale ligging echt van een gericht bezoek hebben. Vooral voor het laatste type kerk buigt het bestuur zich over mogelijkheden om het bezoek verder te stimuleren. Thematische routes, deelname aan de Open Tuinendag en het Open Monumentenweekend helpen hierin.

Seizoensopening 2024

“Kerken Kijken Utrecht is van grote waarde voor de kerkenstad Utrecht, maar ook daarbuiten. Het laat duizenden bezoekers zien dat kerken een onlosmakelijk onderdeel zijn van ons cultureel en historisch erfgoed.”

Met deze woorden opende wethouder Rachel Streefland op vrijdag 28 juni het 42ste seizoen van Kerken Kijken Utrecht in de Geertekerk.

Bij deze gelegenheid presenteerde interim-voorzitter Stijn Terlingen het nieuwe beleidsplan 2025-2030, waarna Arie Noordermeer, de nieuwe vice-voorzitter, over de rijke geschiedenis van de Geertekerk vertelde. René de Kam, conservator middeleeuwen bij Museum Catharijneconvent, gaf aansluitend een lezing over laatmiddeleeuwse bouwbedrijven in Utrecht, verantwoordelijk voor onder andere de bouw van de Dom en kasteel Vredenburg.

Seizoen 2024

Het seizoen ging echt van start op 29 juni, op de landelijke Open Tuinendag die vooral voor de Nicolaïkerk, de Doopsgezinde kerk, de Pieterskerk en de Domkerk extra aantrekkelijk was vanwege hun aangrenzende binnentuin. Met de landelijke Open Monumentendag op 14 september sloten we het zomerseizoen af.

Voor, tijdens en na afloop van het zomerseizoen investeerden we in lezingen voor de vrijwilligers. Conservator Anique de Kruijff van het Museum Catharijneconvent verzorgde in april een lezing over het grote aantal relieken in de Ste. Gertrudiskathedraal.

Aan het einde van het seizoen vond de jaarlijkse excursie plaats. Ditmaal was Haarlem de bestemming om daar de Grote of St. Bavokerk en de Kathedrale Basiliek Sint Bavo te bezichtigen. We sloten seizoen 2024 af met een eindejaarsborrel met onze vrijwilligers in Podium Oost, aangevuld met een pubquiz over historisch Utrecht.

Informatie

In de informatie en toelichting spelen de gastheren/-vrouwen en gidsen een grote rol. Naast hun persoonlijke toelichtingen zijn de folders en uitgebreidere informatiebrochures belangrijk. In de achterliggende jaren is veel tijd en geld gestoken in de ontwikkeling van deze materialen. We ervaren echter dat het gebruik van de klassieke informatiebrochure met daarin informatie van alle kerken uit het KKU-verband steeds minder aftrek vindt.

Eenvoudige folders met korte info van iedere kerk lijken beter aan te sluiten bij de behoeftes van onze bezoekers.

Digitale informatievoorziening

Om het bezielde verband van de 12 binnenstadskerken te versterken, is KKKU in 2023 gestart met de ontwikkeling van een audiotour. Deze had als belangrijk kenmerk om als een digitale gids de bezoeker langs de hoogtepunten van de kerken te leiden. De gedachte was dat een bezoeker zo minimaal 2 tot 3 kerken zou bezoeken. De audiotour sluit aan bij een toenemende behoefte van bezoekers om zelfstandig en in eigen tempo een kerk te ontdekken. In 2023 is dit project uitgewerkt en is de externe fondsenwerving van start gegaan. In het voorwoord vertelden we al dat de middelen niet toereikend waren.

Voortschrijdend inzicht heeft de stichting doen besluiten over te stappen op een eenvoudiger systeem om digitale informatie over de afzonderlijke bezienswaardigheden aan te bieden. We laten de gedachte van een route in de vorm van een audiotour langs enkele kerken los en concentreren ons op de afzonderlijke kerken. Hierbij maken we gebruik van QR-codes bij verschillende bezienswaardigheden in de kerk. Met deze QR-code activeert de bezoeker op zijn eigen mobiele telefoon de belangrijkste informatie en bijkomend voordeel: de bezoeker krijgt deze informatie direct aangeboden in de eigen taal. Voor de internationale bezoekers is dit een groot pluspunt. Na de voorbereidingen in 2024 hopen we de QR-codes in 2025 bij alle kerken te introduceren. Financiering geschiedt door toegezegde ondersteuning van een aantal fondsen en uit eigen de reserves. De doelstellingen van de audiotour hopen we op termijn in de vorm van thematische rondleidingen te realiseren.

Kennis over onze bezoeker

In 2024 is er een omvangrijke, interne publieksenquête gehouden en in de samenwerking met Utrecht Marketing zijn we van start gegaan met een grotere enquête om meer inzicht te krijgen in de bezoekersmotivatie. In Q3 (ons zomerseizoen) participeerde KKKU in het zogeheten BEMU onderzoek. BEMU staat voor Bezoekers Effect Monitor Utrecht en onderzoekt per kwartaal het gedrag en de motivatie van bezoekers aan Utrecht. De rapportage ontvingen we in december. De uitkomsten geven ons nieuwe inzichten voor een gerichtere ontvangst van bezoekers in het volgende seizoen.

Het BEMU-onderzoek gaf de volgende uitkomsten:

- een kwart van de bezoeker heeft tijdens het laatste bezoek aan de stad ook een binnenstadskerk bezocht;
- meer dan de helft van de bezoekers aan een kerk liep er toevallig langs en/of had er al over gehoord;
- de website van KKU en de social media genereren nog te weinig bereik;
- veruit de meeste bezoekers aan een KKU-kerk komen uit Zuid-Holland, direct gevolgd door de inwoners uit stad en provincie Utrecht.

KKU heeft besloten om jaarlijks deel te nemen aan dit BEMU-onderzoek om te zien of de aanscherpingen als gevolg van de eerdere uitkomsten in het volgende seizoen al een zichtbaar resultaat opleveren. In ieder geval ligt kennis over de bezoekersmotivatie aan de basis van iedere professionele publieksvoorziening.

Vrijwilligers

Organisatie

Kerken Kijken Utrecht is een opmerkelijke vrijwilligersorganisatie. De bestuursleden, teamleiders (de coördinatoren in de kerken) en gidsen - ruim 200 in aantal - zijn allemaal op vrijwillige basis aan deze organisatie verbonden en worden alleen voor de projectondersteuning en de communicatie door één betaalde coördinator ondersteund. Het bestuur vergadert maandelijks. De bestuursleden hebben allemaal portefeuilles die hen verbinden met de teamleiders. De teamleiders en het bestuur vergaderen voorafgaand en na afloop van het zomerseizoen en ontmoeten elkaar vooral in werkgroepverband. Diverse bestuursleden zijn ook als gids in een van de kerken actief.

De teamleiders - twee per kerk - verzorgen de inroosting van de gastheren/-vrouwen en gidsen in de desbetreffende kerk. Voor de afstemming met producten zoals flyers, vlaggen, banners en badges, en over activiteiten is er veelvuldig contact met de projectcoördinator. De projectcoördinator houdt de website bij, verzorgt de digitale nieuwsbrieven voor vrijwilligers, stakeholders en algemene abonnees en coördineert de verschillende projecten.

Trainingen

Vrijwilligers zijn het kapitaal van Kerken Kijken Utrecht. Als onderdeel van onze hospitality bieden we de vrijwilligers diverse trainingen aan. Voor de nieuwe vrijwilligers hebben we een beginnerstraining: hierin komen meer algemene aspecten als het welkom heten, het omgaan met diverse typen bezoekers en het geven van basisinformatie aan de orde.

Voor de vrijwilligers die als gids in de kerk zullen starten, maar ook voor de meer ervaren gids, hebben we trainingen over hoe om te gaan met een groep, over effectief stemgebruik in een grote ruimte als een kerk en over het afstemmen van de rondleiding op de juiste behoefte van de bezoeker. De trainingen over wat er in iedere kerk te bezichtigen valt, komen voor rekening van de teamleiders. Sinds juli 2024 werkt KKU met Arja van Veldhuizen als trainer. Zij kent de kneepjes van het rondleiden als geen ander. Arja is al 40 jaar gids in de Domkerk en is een ervaren erfgoedsspecialiste.

De beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers is een doorlopend punt van aandacht. Speciale flyers, terugkerende rubrieken in de nieuwsbrief en aandacht op de eigen website zijn beproefde middelen om nieuwe vrijwilligers te werven.

Effectief roosteren

Zeker bij kerken met een relatief grote groep vrijwilligers is het roosteren (wie is wanneer en met wie inzetbaar) vaak een lastige en tijdrovende bezigheid. In 2024 is KKKU in de Jacobijkerk gestart met een pilot om gebruik te maken van een digitale roosteromgeving. Zo hopen we deze activiteit te vereenvoudigen voor de teamleiders. De pilot is zeer succesvol afgerond. De teamleiders van de Jacobijkerk waren erg enthousiast en in 2025 krijgt dit project een vervolg bij een aantal andere kerken. Het is de nadrukkelijke wens van het bestuur om het digitale inroosteren uiteindelijk bij alle kerken te introduceren. Naast het vereenvoudigen van het roosterproces ontstaat hierdoor voor vrijwilligers ook de mogelijkheid om eenvoudiger in een andere kerk actief te zijn, om sporadisch bij te springen als gastheer/-vrouw en zo wordt ook het contact tussen vrijwilligers in de verschillende kerken versterkt.

Rondleiders

Naast de doorlopende gastvrije ontvangsten en toelichtingen bij bezienswaardigheden in de kerken door onze vrijwilligers, werken we aan verruiming van het aanbod door middel van rondleidingen. We gaan ervan uit dat we zo nieuwe bezoekers kunnen ontvangen. Belangrijk

is dat de rondleiding aangekondigd wordt en op een vast tijdstip van start gaat. In 2024 had de Jacobijkerk hier goede ervaringen mee; we vervolgen dit in de Geertekerk. Bijkomende gedachte is dat we voor rondleidingen ook andere gidsen kunnen werven die met speciale kennis af en toe een (thema)rondleiding kunnen geven en zich niet hoeven te committeren aan terugkerende dagdiensten. De verplichting om een x-

aantal dagdelen beschikbaar te zijn, blijkt vooral voor jongere mensen een belemmering om vrijwilliger te worden.

Tot slot

Kerken Kijken Utrecht bevindt zich op een bijzonder moment. Seizoen 2024 kon bij het schrijven van de plannen destijds nog op de vanzelfsprekende steun van de gemeente Utrecht rekenen. Immers, ruim 42 jaar geleden ontstond de openstelling van de binnenstadskerken in de zomer als initiatief vanuit de gemeente zelf, in 2019 ontstond de stichting die de gemeentelijke taken als het ware voortzette. Begin 2025 bereikte ons het besluit dat de vanzelfsprekende subsidierelatie met KКУ per 31 december 2025 zou worden beëindigd. Ook de jarenlange aanwezigheid van adviseur Henk Jansen bij onze bestuursvergadering kwam ten einde.

Het bestuur heeft dit afgelopen anderhalf jaar benut om met heisessies en thematische bestuursavonden goed grip te krijgen op de kern van waar het bij Kerken Kijken Utrecht om draait: het gastvrij en professioneel openstellen van de binnenstadskerken van Utrecht voor een zo breed mogelijk publiek. Met gerichte kennis over de bezoekmotivatie werken we, samen met nieuwe partners en instellingen, aan een verbreding van onze doelgroepen om zo de lang gekoesterde wensen van de gemeente aangaande diversiteit & inclusie binnen afzienbare termijn een plek in onze programmering te geven.

Bijlage 1. Financiële verantwoording en balans**Financiële verantwoording 2024****UITGAVEN****Begroot****Organisatiekosten**

Projectcoördinatie	€ 16.000
Bestuurskosten	€ 1.500
Lezingen / activiteiten / scholing gidsen	€ 750
Onkosten gidsen (reiskosten)	€ 500
Excursie gidsen	€ 3.500

Promotie

Informatievoorziening bezoekers	€ 2.000
Informatievoorziening kerken	€ 750
Opening en sluiting seizoen	€ 2.000
Publiciteit, Gidsenorganisatie	€ 1.500

Overig

Exploitatie het Rooster	-
Bankkosten	€ 200
Hosting en webonderhoud	€ 1.500
Onvoorzien	€ 400

Projecten

Digitale informatievoorziening	€ 4.000
Highlight plattegronden	€ 1.500
Ontwikkeling strategisch partnership	€ 500
Uitbreiding openstelling kerken	€ 500
Opleiding en training gidsen 2023	€ 1.000
Invoering het Rooster	-

Uitgaven totaal	€ 38.100
------------------------	-----------------

INKOMSTEN

Subsidie gemeente Utrecht	€ 30.000
Inzet KUK	€ 4.000
Fondsen & sponsors	€ 7.050
Overige inkomsten	pm
Inkomsten totaal	€ 41.050

RESULTAAT**Project Digitale informatievoorziening**

Fondsen en KUK bijdrage	€ 26.500
-------------------------	----------

Toelichting financieel resultaat 2024

- Het seizoen 2024 had een negatief resultaat van € 3.672,-. Dit is voor een belangrijk deel ontstaan door niet begrootte uitgaven voor de invoering van de roostersoftware bij de Jacobijkerk.
- Het Rooster is een belangrijke investering voor het functioneren van alle teamleiders en zal in de komende jaren in alle kerken ingezet worden.
- Het negatief resultaat is verrekend met de bescheiden reserve van de stichting.
- De Bestuurskosten waren relatief hoog door de kosten voor de sollicitatieprocedures van de projectcoördinator en de voorzitter.
- Ook de uitgaven van de opening en sluiting zijn hoger uitgevallen.

Balans Kerken Kijken Utrecht

Datum	1-1-2024	31-12-2024	1-1-2025
Activa			
Bankrekening	€ 18.787	€ 5.099	€ 5.099
Spaarrekening		€ 10.000	€ 10.000
Saldo		€ 3.672	
Totaal activa	€ 1.878	€ 18.771	€ 15.099
Passiva			
Reservering informatievoorziening	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Reservering opleiding gidsen	€ 3.000	€ 3.000	
Strategische partnerships	€ 500	€ 500	
Highlight plattegronden	€ 1.500	€ 1.500	
Reservering het Rooster	-	-	€ 3.000
Algemene reserve	€ 7.724	€ 7.724	€ 6.052
Crediteuren	€ 63	€ 47	€ 47
Vooruitontvangen posten	-	-	-
Totaal passiva	€ 18.787	€ 18.771	€ 15.099

Toelichting op de balans 2024-2025

- In 2024 is een deel van de liquide middelen op een direct opneembare spaarrekening gezet. Dit levert een kleine rente op van ongeveer 1%.
- Bij de reserveringen is het voorstel om alleen de projecten informatievoorziening op het Rooster op te nemen.
- Voor het eerstgenoemde is € 4.000,- geoormerkt als matching voor de bijdrage van de fondsen.